

eius simul cum institutione sacramenti penitentiae, ut interdum significat Scotus locis citandis et inferius, refellendo hanc sententiam melius explicabimus.

2. *Secunda sententia.* — Secunda sententia est, hoc praeceptum esse positivum Ecclesiasticum, quae duobus modis asserta est: quidam enim dixerunt, tale praeceptum non esse novum, nec Pontificio aut Conciliari decreto scriptum, vel introductum, sed Apostolica traditione, et perpetua Ecclesiae consuetudine observatum. Ita opinatur Medina, Cod. de Confess., quest. 17, quem recentiores aliqui secuti sunt, ut Palacius in 4, dist. 9, quest. 10, ad 4; et indicat Navarrus, de Pœnitent., dist. 5, in princ., circa tertiam partem Glossæ, num. 32; sentit enim, hoc praeceptum ortum esse ex consuetudine Ecclesiae; idem in Summ., cap. 21, n. 49. Alii vero (quod minus tolerabile est) dixerunt, hoc praeceptum esse novum ac recens in Ecclesia, quæ sententia tribui solet Richard., Palud. et Adriano, quod negaverint, usque ad sua tempora fuisse in Ecclesia tale praeceptum, sed non aperte id negant, ut videbimus. Primus ergo auctor hujus sententiae videtur fuisse inter Theologos Cajet. hic, et in proprio quodam opusculo de hac re, et in Summ., verb. Communio, et super 4 ad Cor. 44. Eum sequutus est Armilla, verbo Communio, § ult., et ejusdem sententiae fuit Abbas, in cap. de Homine, de Celebrat. Missar. Fundamentum est, quia ad satisfaciendum juri divino naturali satis est quod homo accedat in gratia; satis ergo erit quod per contritionem ad illam se disponat, sicut etiam hoc sufficit ad ministranda sacramenta ex officio, vel ad recipienda alia sacramenta vivorum. Positivum autem divinum jus ostendi non potest, neque scriptum, neque traditum; quin potius verba illa Pauli, 4 ad Cor. 44: *Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat*, significant solum esse necessarium, ut unusquisque suam conscientiam examinet, et interius se disponat, ac de se ipso judicium ferat; ita enim exponere videtur Chrysost., homil. 28 in illam epistolam, dicens: *Non præcipit, ut alter alteri probetur, sed ipse sibi sine traductione faciens judicium, et sine teste redargutionem; quem imitatus Theophil. inquit: Non alium tibi judicem attribuo, sed te ipsum tibi ipsi commando; judica igitur, et explora conscientiam tuam, et sic accede.* Patres etiam omnes citati sect. 4, licet penitentiam requirant, nullam tamen confessionis faciunt mentionem. Et hinc

ulterius colligi videtur, hoc præceptum non fuisse in Ecclesia tempore horum Patrum; non potest autem ostendti, ubi fuerit postea latum ante Concil. Trident.; ergo non est fundatum ad asserendum antea fuisse.

3. *Semper fuit in Ecclesia prædictum præceptum.* — Dico primo, semper fuisse in Ecclesia præceptum præmittendi confessionem ante communionem, interveniente conscientia peccati mortalis, post baptismum commissi. Ita docuit fere verbis apertis Concil. Trident., dicens: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscientius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debet.* Ubi aperie docet, non ipsum hanc necessitatem Ecclesiae imposuisse, sed in Ecclesia semper fuisse. Probari autem primo potest ex communi sensu Theologorum; aperte id docet D. Thom., 4, dist. 17, quest. 3, art. 1, quæstiunc. 4, et Quodlib. 4, art. 11, et 4 ad Cor. 44, lect. 7; Scot. in 4, dist. 9, quest. unica, ubi rationem adducit, quia non tantum Deo, sed etiam Ecclesiae satisfacere oportet, priusquam recipiat sacramentum Ecclesiastice unitatis. Quæ est bona congruentia, ut latum sit præceptum, non tamen per se sola sufficit ad fundandum illud. Idem Scotus, dist. 17, artic. 2, inter alia tempora, in quibus homines obligantur ad confessionem, ponit illud, in quo suscipienda est Eucharistia; idem Gabr., ibi, quest. 1, et lect. 7 in can.; Durand., dist. 7, quest. 4, et dist. 17, quest. 40; Richard., dist. 9, art. 2, quest. 2, qui tamen dist. 17, art. 3, quest. 6, videtur hoc limitare, de quo postea dicam; tenet etiam Major, dist. 17, quest. 2; Anton., 3 part., tit. 44, c. 19, § 3, et idem supponunt Bonavent. et alii citati in prima opinione. Qui omnes non referunt, aliquem antiquorum sensisse contrarium, quod est signum communis consensionis valde receptæ; Paludan. vero, dist. 17, quest. 2, et Adrian., quest. 3 de Confessione, tam ad alia sacramenta, quam ad Eucharistiam, dicunt præmittendam esse confessionem; quanquam significant, non esse peccatum mortale, illam omittere, si adsit contrito, in quo videntur primæ sententiae favere, quia nihil speciale dicunt de hoc sacramento.

4. Secundo potest hæc veritas colligi ex Cypriano, qui in suis epistolis vehementer invehitur in eos peccatores, qui ante actam pœnitentiam, et ante reconciliationem Eccle-

siae ad communionem accidunt; imo et sacerdotes ipsos reprehendit, qui peccatores ad communionem facile admittunt, ante perfectam satisfactionem, ut videre licet in epist. 10, 11, 12, 14, 18, lib. de Lapsis, et alii locis frequenter. Atque idem sentit August., epist. 118, cap. 3; dicit enim, eum, qui conscientia peccati mortalis gravatur, non suo, sed sacerdotis arbitrio, debere ad hoc sacramentum accedere, vel ab eo abstinere. Et auctor lib. de Ecclesiast. dogmat., cap. 53, sic inquit: *Sacerdotis iudicio reconciliatum communioni sociari debere;* et loquitur de eo, qui habet conscientiam mortalis peccati, et ut declaret esse præceptum, subdit: *Si vult non ad iudicium et condemnationem Eucharistiam percipere.* Optimum vero testimonium est Leonis Papæ, epist. 91, cap. 2, ubi sic inquit: *Mediator Dei et hominum hanc præpositis Ecclesiæ dedit potestatem, ut et confitentibus actionem pœnitentiaz darent, et eosdem salubri satisfactione purgatos ad communionem sacramentorum, ad januam reconciliationis admitterent.* De quo testimonio plura dicam in sequenti assertione. Citarri etiam potest Chrysost., homil. 10 in Matth., sed ille locus obscurior est; sic enim inquit: *Tempus confessionis, tam iis, qui baptismō loti sunt, quam profani, incubit, illis, ut ad gratiam restituli possint ad divina mysteria accedere, his ut loti et mundi per baptismū possint communicare;* ubi non potest loqui de sacramentali confessione, quæ locum non habet in iis, qui baptismō loti non sunt; loquitur ergo vel de confessione interiori, vel de illa exteriori confessione, qua unusquisque se peccatorem agnoscit, et ideo medicina ad tollenda peccata instituta uti cupit; nisi dicamus eum generatim de confessione esse locutum, et intellectisse singulis membris eum confessionis modum esse accommodandum, qui in unoquoque potest locum habere. Quæ expositio in verbis ipsis videtur habere aliquod fundamentum; nam iis, qui baptizati sunt, confessionem dicit esse necessariam, ut per eam ad gratiam restituantur; profani vero, ut per baptismū mundentur; aliter ergo in illis, quam in his, confessionem requirit; et de eadem re legi potest idem Chrysost., homil. 60 et 61 ad Populum.

5. Tertio fundatur præcipue hæc sententia in Ecclesiae consuetudine, ut Concil. Trident. dixit; hujus autem consuetudinis optimum indicium est consensus frequens antiquorum Patrum et Doctorum. Deinde, signum etiam

hujus traditionis est, quia semper in Ecclesia observatum fuit, ut peccatores non prius ad communionem admitterentur, quam iudicio Ecclesiae condignam satisfactionem ficerent, et Ecclesiae reconciliarentur, ut patet ex Concilio Niceno, can. 11 et 12; et ex Concilio An-cyrano, cap. 4 et sequentibus; et Concilio Elibertino in pluribus canonibus. Et confirmari hoc solet ex historia Philippi imperatoris, qui primus Christianus fuit, et a Pontifice ad participationem cum aliis fidelibus ante confessionem admissus non fuit, ut referunt Eusebius, lib. 6 Histor., cap. 26, et Nicephor., lib. 5, cap. 25. At vero si necessarium non esset, ad communionem confessionem præmittere, et absolutionem accipere, non essent hi peccatores a communione separandi.

6. *Hoc præceptum esse de naturali jure non potest probari, etiam supposita institutione sacramentorum.* — *Objectio.* — *Solutio.* — Dico secundo: hoc præceptum præmittendi confessionem ante communionem non potest satis colligi ex solo naturali jure, etiam supposita institutione utriusque sacramenti, confessionis et communionis; nam si hæc non supponantur, nullus erit questioni locus, cum confessionis usus ex se et absolute non sit de jure naturali. Probatur ergo conclusio, quia tribus modis colligi potest hoc præceptum ex prædicta institutione precise sumpta; nullus autem eorum est sufficiens. Primus est ex dignitate et sanctitate hujus sacramenti; nam, cum sit omnium sanctissimum, et ipsum sanctitatis fontem in se contineat, vi et natura sua exigit ab homine summam diligentiam moralem, ut sancte, atque adeo in statu gratiae, ad illud accedat; et similiter requirit, ut moralem dubitationem, quæ in hoc esse potest, convenienti etiam et morali modo conetur excludere. Sed medium ad hec omnia maxime accommodatum est confessio, quia justificatio per solam contritionem multo est difficilior, multoque magis incerta; ergo ex natura rei est confessio necessaria, ad dignum usum hujus sacramenti, supposita illius utilitate; sicut nunc tenetur sacerdos ex naturali lege charitatis, subvenire per confessionem peccatori, extreme indigenti, quia, licet per contritionem salvari possit, illud est valde difficile et incertum; quæ obligatio ex sola rei natura nulla esset, si nullum esset sacramentum confessionis; supposita vero ejus institutione, ex natura rei consequitur, absque alia lege positiya; sic ergo videtur dicendum in

praesenti. Nec sequitur, idem esse dicendum de cæteris sacramentis, quia cum hoc sit singularis excellentiae et dignitatis, ipsa ratio dictat, in illius usu majorem ac singularem diligentiam esse adhibendam, ut cum debita dispositione fiat. Qui discursus est quidem probabilis, et optime declarat congruentiam hujus præcepti; non tamen videtur per se solum sufficiens ad præceptum fundandum. Ratio est, quia ex vi solius juris naturalis solum præcipimur sancta sancte tractare, et ad sacramentum non accedere ficti; ergo, si per contritionem hoc præstet homo, atque de hoc sit moraliter certus, eo modo, quo per humanae conjecturas esse potest, id satis erit, ut naturali obligationi satisfaciat, quia in rebus agendis, regulariter ac moraliter loquendo, non tenetur homo adhibere summam diligentiam ac certitudinem, sed probabilem et humanam; dico autem, regulariter, quia in periculo damnationis perpetuae, quod in articulo mortis occurrit, propter rei magnitudinem, et propter periculum maximi detrimenti, quod non tantum in conscientia et existimatione, sed in re ipsa existit, est peculiaris ratio, ut debeat homo, quoad possit, omnem dubitationem excludere. Quæ ratio non ita procedit in præsenti, quia si homo accedit cum probabili conscientiae existimatione, quamvis in re ipsa decipiatur, nullum in re ipsa sequetur irreparabile detrimentum, nec propria et formalis injuria sacramenti. Secundo a signo evidentius ostenditur, non esse hoc proprium fundamentum hujus præcepti; nam contingere potest, quod aliquis sit certior de sua contritione, quam alius de attritione sua et de sanctificatione per sacramentum, et nihilominus ille tenetur confessionem præmittere, alter vero per illam dispositionem suæ obligationi satisfecit, et non tenetur ad contritionem procurandam, vel alium dolorem, dummodo probabiliter credit se esse atritum, et rite confessum; quinimo etiam si alii per revelationem constaret, sibi esse per contritionem remissum peccatum, nihilominus teneretur confessionem præmittere; ergo signum est, hoc præceptum non fundari in certitudine procuranda de statu gratiae. Dices: ergo etiam si alicui constaret, post confessionem factam non fuisse sanctificatum, non teneretur amplius se disponere ad hoc sacramentum. Respondetur, negando sequelam, nam vel revelatur illi, confessionem fuisse invalidam, et tunc debet iterum confiteri, quia revera non fuit sacramentaliter confessus;

vel validam, informem tamen et sine effectu, et tunc non tenetur quidem iterum confiteri, tenebitur tamen disponi, ut prius gratiam consequatur, quam ad hoc sacramentum accedat, quia hoc ex naturali lege est necessarium, ut dictum est.

7. Secundus modus colligendi hanc obligationem sumitur ex significatione hujus sacramenti; est enim signum unionis Ecclesiæ visibilis cum suo capite Christo, et membrorum ejus inter se; ergo ex vi sue significationis et institutionis postulat, ut, qui ad illud accedit, sit Christo conjunctus, non tantum interior et invisibiliter, sed etiam exterior per sacramentum visibile; atque etiam, ut non solum sit reconciliatus Deo invisibiliter, sed etiam Ecclesiæ visibiliter, quod fit per confessionis sacramentum. Quæ ratio facta etiam est ad explicandam aliam congruentiam hujus præcepti; non vero sola sufficit ad fundandum illud: primo, quia saepe aliquis est in peccato mortali interiori, aut occulto, qui, quoad exteriorem unionem, eodem modo est Ecclesia conjunctus, quod alia membra viva. Secundo, quia per contritionem, et signa exteriora ejus Ecclesiæ exhibita, censeri potest peccator conjungi Deo et Ecclesiæ satis visibiliter; sicut quando sacerdos ministrat aliquod sacramentum, licet se gerat ut publicus Ecclesiæ minister, satisfacit suæ obligationi, si contritionem præmittat, vel mere interior, vel etiam exterior exhibendo signa ejus, prout ratio, vel status ejus id postulaverit. Quomodo etiam dixit Christus, Matth. 5: *Si offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, vade et reconciliare prius fratri tuo.*

8. Tertius modus est, ut hoc præceptum colligatur ex institutione utriusque sacramenti, communionis et confessionis, cum potestate clavium data Ecclesiæ et sacerdotibus ejus; hæc enim potestas clavium, quæ est supra corpus Christi mysticum, derivatur ex potestate supra corpus Christi verum, ad quod tanquam ad finem ordinatur. Data enim est hæc potestas ad disponendos fideles, ut digne ac convenienter possint verum Christi corpus accipere; ergo ad hanc potestatem clavium pertinet, vel dignos admittere, vel indignos repellere, ut Leo Papa loco supra citato significat, et habetur in c. Multiplex, de Punit., dist. 4; ergo non possunt fideles peccatores digne ad hoc sacramentum accedere, nisi prius huic potestati clavium se submit-

tant, ut per eam dijudicentur. Quæ ratio aliam continet congruentiam hujus præcepti. Sed, nisi illud aliunde latum esse ostendatur, non posset ex hac sola institutione colligi, quia ex institutione Eucharistiae et potestate clavium, ut in sacramento poenitentiae exercetur, non sequitur necessarius ordo vel conexio inter usum unius et alterius sacramenti. Tum quia illa potestas per se et absolute data est ad remissionem peccatorum. Tum etiam quia, licet fateamur, datum esse propter hoc sacramentum, ut melius et facilius disponantur homines ad illud suscipiendum, tamen ex hoc præcise non potest colligi necessitas, sed utilitas, scilicet, ut, qui voluerint, possint faciliter et melius se disponere.

9. *Hoc præceptum est divinum positivum a Christo Domino latum.* — Dico tertio, hoc præceptum præmittendi confessionem ante communionem esse divinum positivum, a Christo Domino specialiter latum, et Apostolis, et per eos Ecclesiæ traditum. Hanc conclusionem indicant antiqui Theologi, quatenus designando tempora, pro quibus obligatur homo ad confessionem, sine Ecclesiæ determinatione, unum esse dicunt, si suscipienda sit Eucharistia; sentiunt ergo hoc tempus esse jure divino determinatum per hoc præceptum, de quo agimus. Apertius hoc docent recentiores; Soto in 4, dist. 45, quæst. 4, art. 4; alter Soto, lect. 42 de Euchar.; Cano, Relect. de penitentia, part. 5; Castro, verbo Eucharistia, hæresi 10; Corduba, lib. 4 Quæstionum Theologic., quæst. 16; Covar., qui alias refert in c. Alma mater, part. 4, § 4, num. 7. Et primo ex antiquis Patribus hoc indicant Cyprian., qui in citatis epistolis sentit, nisi ita fiat, contra divinam legem fieri. Et Leo Papa, dicta epistola, qui sentit, ex Christi ordinatione manare, ut peccatores per sacerdotum judicium ad hoc sacramentum admittantur; quod tamen non posset esse necessarium secluso hoc præcepto, ut dictum est. Secundo plurimum favet huic assertioni Concil. Trident., sess. 13, cap. 7, ubi tractans ad rem præsentem verba Pauli: *Probet autem se ipsum homo*, dicit, in eis contineri præceptum; sic enim inquit: *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum: Probet autem se ipsum homo.* In quibus verbis videri potest ambiguum, an hoc vocet præceptum Apostoli, vel Christi, quia utriusque mentionem fecerat. Tamen sine dubio intelligendum est illud relativum, *ejus*,

non referre Apostolum, sed Dominum, cuius mentio immediate præcesserat; et ex ipso etiam Paulo colligi potest, qui ante omnia illa, quæ de hoc sacramento tradit, præmitit illa verba: *Ego enim accepi a Domino, quod et tradidi vobis;* et postea cætera persequitur, inter quæ hoc præceptum continetur: proponit ergo illud tanquam a Christo traditum, nam si præceptum aliquod a se latum proposuisset, utique distinxisset illud, sicut in eadem epist., cap. 7, fecerat. Addit ultius Concilium: *Ecclesiastica consuetudo declarat, ut nemo sibi conscientius alicujus criminis sine prævia confessione accedat.* Quæ verba Concilii variis modis intelligi possunt: primum, ut docere voluerit atque exponere, Paulum esse locutum de probatione per confessionem. Sed hic sensus difficilis creditu est, tum quia verba Pauli generalia sunt; tum etiam quia ratio illa, quam subdit illis verbis: *Qui enim manducat, et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit*, satis indicat eum non agere de obligatione orta ex speciali præcepto præmittendi confessionem, sed ex generali lege digne et sancte tractandi quæ sancta sunt; ergo in illis etiam verbis, *probet se ipsum homo*, generatim etiam loquitur Apostolus, et præcipit, ut homo debitam diligentiam adhibeat. Alio igitur sensu declaranda sunt verba Concilii, scilicet, quamvis verba Apostoli ex se generalia sint, tamen Ecclesiasticam consuetudinem declarasse, eam probationem ac diligentiam per confessionem esse faciendam, interveniente culpa mortali. Sed hæc ipsa Ecclesiæ declaratio duplice interpretari potest: primum, quod Ecclesiastica consuetudo introduxit ac determinaverit eam probationem, quæ de se indifferens erat, ad obligationem faciendi illam per confessionem, quo sensu erunt vera Concilii verba, etiam si hoc præceptum Ecclesiasticum esset; sicut dicere possumus, Ecclesiasticam consuetudinem declarasse, sacerdotes alendos esse decimis, aut jejunia esse servanda tali modo et tempore. Tamen hic sensus non videtur ita proprius, nec a Concilio intentus; alias potius dixisset, Ecclesiasticam consuetudinem hoc introduxisse aut determinasse; unde, cum tantum dixit: *Declarat*, indicare voluit, hoc jus non esse introductum ab Ecclesia, sed perpetuo observatum, et hoc declarasse Ecclesiasticam consuetudinem. Qui sensus præter vim et proprietatem verborum, inde etiam confirmari potest, quia solet Concilium, quando præ-

ceptum est Ecclesiasticum, illud explicare, sicut sess. 22, cap. 7, fecit de praecepto miscendi aquam vino in sacrificio; hic autem diligenter abstinuit ab omni verbo, quod posset solum Ecclesiasticum praeceptum indicare. Confirmatur, nam juxta regulam Augustini, lib. 5 de Baptismo, cap. 24, indicum juris divini est, quando aliquid ab universa Ecclesia observatur, quod neque ab aliquo Pontifice, neque a Concilio praeceptum est, sed initium ejus ignoratur, ac perpetuo in Ecclesia observatum est; sed hujusmodi est haec consuetudo de qua agimus, ut Concilium significat, et ex dictis non obscure colligitur. Denique talis est haec lex, ut semper ac in omni aetate et tempore utilis futura esset Ecclesiae, imo et videtur esse talis, ut Papa in ea dispensare non possit. Poterit quidem interpretari, an in tali opportunitate obliget, necne; tamen, supposita obligatione, non potest in ea dispensare, neque hoc unquam visum est in Ecclesia. Haec ergo omnia simul sumpta sufficientia indicia sunt divini juris.

10. Dubium. — Sed quæres, quo certitudinis gradu haec veritas tenenda sit, quidque Trident. Concil. sanxerit, quando in can. 11, sess. 43, imponit excommunicationis pœnam ipso facto incurriendam in eos, qui prædicaverint, docuerint, aut defenderint, non esse necessarium præmittere confessionem ante communionem. Nam vel solum loquitur de iis, qui negant hoc esse necessarium post decretem ejusdem Concilii; et in hoc sensu res videtur adeo clara, ut appareat superflua, nam cum Concilium dixisset: *Sancta synodus statuit, declarat ac decernit, nemo sine aperto errore potest negare, post illud decretum, hoc esse necessarium, quia esset contra verba ejus, aut etiam contra potestatem ejus. Vel illis verbis Concilium docet, ut teneamus ac doceamus, hoc semper fuisse necessarium; et hoc etiam est nimium extendere illam pœnam, quæ non videtur extendenda, sed coarctanda.* Primum, quia in Concilio nullum est verbum de præterito, scilicet, necessarium semper fuisse; sed de presenti, necessarium esse; deinde quia non sine mysterio in illo canone posuit illa duo verba, *statuit ac declarat*, cum tamen in cap. 7, ubi non tradit præceptum, sed doctrinam, solum usum fuisse verbo declarandi. Denique cum ad mores non fuerit necessarium, non videtur verisimile voluisse Concilium, Scholasticam controversiam dirimere, aut alterutram opinionem damnare. Quocirca in hac mente Con-

cilii explicanda, auctores, qui post illud scripserunt, varii esse videntur; quidam enim dicunt, illam pœnam latam esse in eos, qui sententiam Cajetani nunc defendere audent, quam propterea dicunt, nunc esse in fide erroneam; ita sentit Canus supra, et Catherinus, lib. 5 contra Cajetan., et Sixtus Senensis, lib. 6 Biblioth. sancta, annot. 261. Aliis autem placet, posteriorem expositionem Concilii esse veriorem, in quam partem inclinat Petrus Soto supra, et Victoria, in Summa, num. 77. Mihi videtur, directam intentionem Concilii fuisse, simpliciter pœnam illam imponere in eos, qui ausi fuerint quocumque titulo, vel quæsito colore, negare obligationem premitendi confessionem ante communionem. Unde si quis diceret hoc non esse alicubi necessarium, vel quia ibi non est promulgatum Concilium, vel quia non est receptum, contra intentionem Concilii ageret et prædictam pœnam incurreret, ut existimo, quia illa est veluti definitio quedam pertinens ad doctrinam, quæ in Ecclesia tenenda est, et docenda, et est universalis absque ulla limitatione, et Concilium non fundat illam in præcepto a se lato, sed in necessitate, quam Ecclesie consuetudo declarat, ut in cap. 7 dixerat, et ideo simul utitur verbo statuendi, et declarandi, quia et statuit novum præceptum et declarat antiquum, et ideo absolute decernit, hoc esse necessarium. Quo fit, ut consequenter Concilium rejiciat Cajetani sententiam, quia non potest aliter consistere universalis obligatio, et necessitas, quam Concilium statuit, nisi fundetur in antiquo præcepto, et non tantum in novo. Quapropter plus esset, quam temerarium, nunc defendere Cajetani opinionem; non tamen incurreret excommunicationem a Concilio latam, qui ita sentiret, donec aliquem actum exerceret eorum, quos Concilium numerat, qui sunt docere, prædicare, pertinaciter assertare, aut publice defendere, non esse necessarium confiteri ante communionem. Admittendo autem hoc universale et antiquum præceptum, an illud sit juris humani, vel divini, mera opinio est, nostramque sententiam solum ut probabilem, et magis piam defen-dimus.

11. Quod attinet ad fundamentum secundæ sententiae, jam explicimus, unde hoc præceptum colligamus, et quomodo verba Pauli intelligenda sint. Nam licet confessionem expresse non requirat, tamen sub verbis ejus optime intelligi potest. Nam confessione

optime homo probat seipsum, suamque conscientiam examinat, et consuetudo Ecclesie declaravit, ita esse intelligentiam illam probationem, ut Concilium dixit. Ex quo etiam nos adjungimus, eamdem consuetudinem declarare, sanctos Patres, quando penitentiam ad communionem requirunt, intelligentes esse de penitentia sacramentali propria Christianorum. Et similiter dicimus, Chrysostomum non excludere judicium confessionis, quod non est tam humanum quam divinum, et in eo solus reus est accusator et testis; solum ergo excludit aliam manifestationem vel publicationem delicti, ut latius in materia de confessione dicturi sumus, ubi etiam tractabimus aliud dubium, quod hic occurrebat, an committat duo peccata, qui sine prævia confessione comunicat cum conscientia mortalis peccati; pendet enim ex aliis ibi tractandis, et ideo illud remittimus.

SECTIO IV.

Quibus de causis liceat communicare sine prævia confessione post peccatum mortale commissum.

1. Duo sunt certa: primum est, interdum licere ei, qui peccavit mortaliter, sine prævia confessione Eucharistiam accipere. In hoc enim convenient omnes Theologi citati, et idem significat Concil. Trident. Ratio vero est, quia hoc præceptum, ut diximus, positivum est; præcepta autem positiva non obligant semper in omni casu cum quovis discrimine; præsertim, si hoc præceptum consideretur ut affirmativum præcipiens actum confessionis, natura ejus est, ut obliget semper, non tamen pro semper, et ideo tales possunt occurrere circumstantiae, ut pro tunc non obliget; si vero consideretur ut negativum, non prohibet rem intrinsece malam, sed potius facit malam, quia prohibitat, et ideo etiam fieri potest, ut excusat illa obligatio, et tollatur talis malitia. Secundo est certum, duas debere circumstantias vel conditiones concurrere, ut hoc liceat, quas Concil. Trident. his verbis posuit: *Necessitate urgente, et modo desit copia confessoris.* Et ratio est, quia præceptum divinum obligat, ubi impleri potest. Ergo ubi nulla est necessitas agendi aliter, quam præceptum est, omnino servandum est præceptum, quia servari potest; sed ubi non concurrunt illa duo, nulla est necessitas, quia si est copia confessoris, potest præmitti confessio. Si autem non est copia confessoris, et nulla est necessitas com-

municandi, poterit omitti communio, ne aliter, quam præcepta est, fiat; ergo, ut possit licite communio fieri sine confessione, primum omnium necessarium est, ut sit aliqua necessitas communicandi, et deinde ut ex defectu confessoris non possit præmitti confessio. Dices: possunt aliae causæ occurrere ex parte penitentia, ob quas non possit confiteri, ut, v. gr., si loqui non possit, vel non in eo idiome, quo possit intelligi. Respondeatur, omnes has comprehendendi a Doctoribus sub inopia confessoris, quia qui non potest loqui, ita ut possit intelligi, ex parte sua confiteri potest; deest tamen illi confessor, qui illum intelligat; supponimus enim, confessorem nulla signa posse percipere; unde nunquam penitent ex parte sua confiteri non potest, nisi quia fortasse sensum et usum rationis amisit, et tunc non est judicandus secundum præsentem statum, sed juxta præcedentem, in quo signa contritionis dare debuit, ut postea possit communicare, et tunc censemur habuisse inopiam confessoris. Itaque omnis hujusmodi impotentia confitendi ad hanc inopiam confessoris revocatur. Ex his ergo duo alia declaranda supersunt, primum, quando dicendus sit aliquis carere copia confessoris; secundum, que necessitas sufficiat ad communicandum tunc sine confessione.

2. Circa primum ab auctoribus variis casus recensentur, quos breviter attingere necesse est. Primus est, si quis habeat præsentem sacerdotem, cui potest quidem integre et legitimate confiteri, de propinquo vero alium expectat, cui solet devotius confiteri. Hanc causam sufficiemt existimant ad differendam confessionem, etiam si communicare, vel sacram facere necesse sit, Richardus in 4, dist. 17, art. 3, quæst. 6, et inclinat Sylvester, Eucharistia 3, quæst. 14, et Armilla, verbo Communio, in fine, et aliqui Summistæ, et specialiter Summa Rosell., dicens, posse religiosum, quamvis confiteri valeat sacerdoti laico, differre confessionem et facere sacrum, ut more suo intra religionem confiteatur; et ut aliquam sue religionis infamiam excusat. Sed haec doctrina, præser-tim ut a Richardo est tradita, nec secura, nec practice probabilis mihi videtur, præcipue post Concil. Trident., et ita sentiunt postiores auctores, Soto, Cano, Covar., Cord., et prius docuerat Sylvest., Confess. 4, § 2; et probatur, quia non potest vere dici in eo easu deesse copiam confessoris, cum praesto sit aliquis sufficiens, absque morali incommmodo.

gravi. Item ille sufficeret, ut teneretur aliquis ei confiteri ad servandum præceptum annuae confessionis, si alius intra debitum tempus non expectaretur; cur ergo non erit sufficiens, ut teneatur quis hoc præceptum divinum servare? Præterea, quia si hujusmodi peccator vult confiteri alteri sacerdoti, cui cum majori fructu et devotione confiteri solet, poterit hoc postea facere, si velit, et præsentem confessionem non omittere; sicut si quis speraret, se majori fructu et devotione communicaturum in Pentecoste, quam in Paschate, non propterea posset differre, sed deberet tempore præscripto præceptum implere, et postea si vellet, posset iterum communicare, ut ea majori devotione fruatur. Neque quoad hanc doctrinam differentiam invenio inter religiosum et laicum, quia et utrumque æque obligat divinum præceptum, et laicus sacerdos potest esse sufficiens minister ad confessionem religiosi audiendam sine ullo morali incommodo, vel religiosi, vel religionis, per se loquendo. Tum quia personalis lapsus religiosi per se non est infamia religionis; quod autem sit aliquid infamia ipsius religiosi, non refert, quia est intrinsece annexa confessioni; tum etiam, ubi est servandum confessionis **sigillum**, moraliter non existimatur infamia gravis, quando excusari non potest; sola autem verecundia, vel difficultas, quæ sentiri tunc potest, non excusat.

3. Secundus casus assignari solet, quando est absens proprius sacerdos et necesse est alieno confiteri; tunc enim, cum id non possit facere pœnitens, nisi ex privilegio, non videatur obligare ad utendum illo, sed posse jus commune servare, quo præcise considerato ac servato, talis homo non habet copiam confessoris. Hæc sententia etiam est falsa, ut recte Corduba notavit, quia tunc absolute et sine incommodo potest præceptum divinum impleri. Cur ergo non est servandum? aut quid refert, quod confessor, qui adest, sit ordinarius, vel extraordinarius, si revera jurisdictionem habet? divinum enim jus non requirit hunc vel illum ministrum, sed solum illum, cui homo recte et rite confiteri possit. Præterea fundamentum, quod in eo casu supponit, scilicet non teneri aliquem ad implendum præceptum utendo privilegio, ita universe et indistincte sumptum, falsum est, ut patet; nam tenetur quis in die festo audire Missam in loco interdicto, si privilegium habet. Et similiter, qui haberet privilegium consecrandi in fermentato, si non haberet azymum, tene-

retur eo privilegio uti, vel in die festo, ne omnino sacrum omittat, si non possit aliter audire illud, vel ut communicaret in Paschate, aut in mortis periculo. Ac denique in præsenti casu, qui non posset aliter implere præceptum annuae confessionis, nisi utendo facultate, quam haberet eligendi confessorem, teneretur ea uti, quia posset commode implere præceptum, et hoc non est gravamen, aut onus, si recta ratione censetur, sed comodum et utilitas magna. Itaque, quando ex privilegio resultat, ut aliquis habeat materialm seu potestatem moralem, et facilitatem ad præceptum implendum, tunc præceptum obligat, quia solum requirit potestatem, undecimque illa orta sit, sicut obligatur homo ad dandam eleemosynam, si divitias habet, sive dono, sive alio titulo, vel privilegio illas comparabit.

4. Tertius, magisque receptus casus est, quando peccator timet, eum sacerdotem, qui solus adest qui possit confessionem audire, non observaturum sigillum, aut alias gravem injuriam sibi illaturum auditam confessionem, quia tunc illa est causa sufficiens ad tacendum peccatum in confessione, salva ejus integratitate formalis, ut suo loco dicetur; ergo in præsenti etiam erit sufficiens causa ad excusandum a confessione. Ita Sylvester, verbo Confessio 1, § 2, et alii communiter. Et est vera sententia, si recte explicetur. Dupliciter enim hoc accidere potest. Primo, ut homo tantum habeat illud peccatum mortale, ex cuius confessione timet illud grave detrimentum, et tunc sine dubio potest confessionem omittere, quia non habet moraliter loquendo copiam confessoris. Solum est in praxi observandum, ut revera tale periculum intercedat, et non sit confictum; nam cum homo ex se sit propensus ad tacendum hujusmodi peccata propter difficultatem, facile fingit hæc pericula, ubi non sunt. Secundo fieri potest, ut homo habeat aliqua peccata mortalia, ex quorum confessione nullum timet detrimentum, simul cum alio, in quo solo est periculum, et tunc priusquam communicet, tenetur confessionem facere omnium peccatorum mortaliū, illud solum tacendo, quod sine illo incommodo gravi confiteri non potest. Ita sentit Major in 4, dist. 47, quæst. 5; et Navar., in Sum., cap. 7, num. 5. Et ratio est, quia ex vi hujus præcepti tenetur quis confiteri omnia peccata mortalia, antequam Eucharistiam accipiat; ergo quamvis non possit omnia, tenetur ea confiteri, quæ potest,

maxime cum possit integrum confessionem formalem tunc facere. Dices: ergo, cum quis habet unum solum peccatum mortale, ex cuius confessione timet periculum, tenebitur confiteri de venialibus, ut indirecte saltem absolvatur de illo mortali, et fiat ex attrito contritus, si necesse sit, et ita securius accedit; nam etiam tunc potest in illo modo facere confessionem formaliter integrum. Respondetur, posse quidem, si velit, et alia necessaria concurrent, de quibus suo loco dicimus, non tamen teneri ex vi præcepti, de quo agimus, quia illo solum obligatur homo ad confessionem omnium peccatorum mortaliū premittendam; unde, cum tunc non possit confiteri peccatum mortale, non obligatur, quia, ut diximus, non tenetur homo ad hanc confessionem, ut sit certior de dispositione sua, sed præcise, ut peccata sua subjiciat clavibus Ecclesie, et eorum absolutiōnem directe recipiat. Dixi autem, ex vi hujus præcepti, quia si accideret, hujusmodi peccatorem non existimare, se esse contritum, sed tantum attritum, teneretur non communicare, nisi vel ad probabilem existimationem suæ contritionis perveniret, vel prius sacramentum confessionis, eo modo quo posset, acciperet, ut per illud justificaretur. Ea tamen obligatio tunc non oriretur ex hoc præcepto, sed ex naturali ac divina lege, sancte tractandi qua sancta sunt, ut sequenti sectione latius explicabimus.

5. Quartus casus est præcedenti similis, quando scilicet homo habet peccatum reservatum superiori, et non potest illum adire, nec facultatem petere, quia tunc necessitate urgente, potest communicare sine confessione; ita tenet Summa Armill., verbo Communio, § 18, citans Adrianum et Paludanum, et significat Soto hic, et Victoria, in Sum., num. 79. Videtur tamen eadem limitatio adhibenda, que in præcedenti casu posita est, scilicet, ut procedat, quando pœnitens non habet aliud peccatum mortale, nisi reservatum; nam si aliud habeat, ratione illius videtur teneri ad confessionem premittendam, cum onere et proposito comparendi postea coram superiori, quoad casum reservatum, eo modo, quo explicabimus infra, de confessione tractantes. Et ita sentit Soto in 4, dist. 47, quæst. 2, art. 5. Verum est tamen, non esse omnino eamdem rationem de hoc casu, et de præcedenti; nam in illo, cum homo tacet peccatum, quod sine incommodo confiteri non potest, sine ullo gravamine potest reli-

qua peccata confiteri. At vero in præsenti, si confiterit peccatum non reservatum, tenetur juxta communem doctrinam, simul confiteri reservatum, etiam si tantum indirecte possit de illo absolvit; et postea tenetur iterum idem peccatum superiori confiteri; unde, si tenetur confessionem præmittere, consequenter obligatur ad confitendum bis idem peccatum mortale, quod est onus grave; ergo propter hoc unum vitandum, excusari tunc poterit a præmittenda confessione. Atque eadem difficultas est, si quis habeat solum casum reservatum, et facultatem, ut possit illum inferiori sacerdoti confiteri, et ab eo absolvit cum onere et obligatione comparendi coram superiori, an tunc teneatur ut illa facultate, si necessitas communicandi occurrat. Videtur enim non teneri cum tanto onere, ut explicatum est. Propter quam rationem prior sententia simpliciter et sine illa limitatione intellecta non videtur improbabilis; nihilominus posterior securior est, et omnino consulenda, et in rigore videtur probabilior; quia illud gravamen fere nullius momenti est, ut excusare sufficiat ab obligatione hujus divini præcepti. Item, quia propter illam causam non excusaretur aliquis ab obligatione implendi præceptum de annua confessione, quando casum reservatum habet, et non potest superiore adire, potest autem confiteri inferiori, et ab illo absolvit, cum onere comparendi. Item, alias posset quis eo prætextu multis annis non confiteri, et saepius communicare sine confessione, quia habet casum reservatum, a quo non potest directe et simpliciter absolvit ab inferiori, sine onere comparendi coram superiori, quem toto illo tempore adire non potest; consequens autem est satis absurdum: ergo.

6. Quæsitus aliquot satisfit. — Ex his igitur, et similibus casibus, qui excogitari possunt, colligitur moralis ac generalis regula, quæ in hoc puncto assignari potest, scilicet, tunc censendum esse aliquem non habere copiam confessoris, quando non adest sacerdos habens jurisdictionem super peccata mortalia, vel super aliquod ex iis, quorum conscientiam habet is, qui communicaturus est, vel certe quando, etsi sacerdos adsit, tamen homo non potest illi confiteri sine gravi damno, et periculo. Regula patet ex dictis. Statim vero inquiret aliquis, quantum, et quale debeat esse hoc damnum vel periculum; sed de hoc dicemus late infra, agentes de integritate confessionis, quanquam vix possit